

KASTEEL d'URSEL

MAGAZINE

Driemaandelijke uitgave van de Provincie Antwerp

ang # 74 | augustus–september–oktober 2023

DE VERLOREN ZOON

Beste Vriend,

Na de grote massa's op de tuin- en lifestyle-beurs in mei en tijdens de Kasteelfeesten in juni pakken we het deze zomer wat kleinschaliger aan. Nog tot 10 september kan je elke zondagnamiddag in alle rust het hele kasteel komen bezoeken. Deze opendeurdagen zijn de ideale gelegenheid om familie en vrienden op een laagdrempelige manier te laten kennismaken met het kasteel. Een wandeling door het park kan daarbij natuurlijk niet ontbreken.

Intussen zijn we ook gestart met de voorbereidingen van de volgende grote evenementen: de eerste editie van Winterdans en de derde editie van Kerstmagie. Van 23 november tot 2 december kan je komen

dansen in een authentieke spiegelent naast het kasteel. Het volledige programma van Winterdans vind je op de achterzijde van dit Magazine. Vervolgens toveren we de tent om tot een Winterbar, de perfecte plek om na te genieten van je bezoek aan Kerstmagie.

Want ja, Kerstmis valt weer vroeg in Hingene. Al tijdens de zomer vormen we de vrijwilligers-teams en vanaf het najaar gaan ze aan de slag met ballen, bomen en pakjes. Ook wie graag acteert of bezoekers verwelkomt, is van harte welkom om mee te doen. Het belooft in elk geval weer een onvergetelijke ervaring te worden, zowel voor als achter de schermen!

Namens de deputatie,

MIREILLE COLSON

bevoegd voor toerisme, recreatie- en groendomeinen

COLOFON Kasteel d'Ursel
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene
www.kasteeldursel.be
T 03 820 60 10
info@kasteeldursel.be
IBAN BE54091018504797
BIC GKCCBEBB

Het magazine van het Kasteel d'Ursel is een uitgave van de deputatie van de provincieraad van Antwerpen: Cathy Berx, gouverneur-voorzitter, Luk Lemmens, Kathleen Helsen, Jan De Haes & Mireille Colson, leden en Maarten Puls, provinciegriffier

Jaargang 19, nummer 74,
augustus–september–oktober 2023

Redactie: Koen De Vlieger-De Wilde en Veerle Moens met medewerking van Marcel De Cock, Carlo Siau & Baudouin d'Ursel

Vormgeving: Frederik Hulstaert

Druk: Antilope De Bie Printing, Duffel

Oplage: 5.500 exemplaren

Dit magazine werd gedrukt op milieuvriendelijk papier met FSC®-certificaat en verpakt in milieuvriendelijke folie.

ISSN 1781-4464

KASTEEL d'URSEL MAGAZINE

Blijf op de hoogte

Neem een gratis abonnement op dit Magazine via info@kasteeldursel.be of schrijf je in voor onze digitale nieuwsbrief via www.kasteeldursel.be. Zo krijg je automatisch de digitale versie van dit Magazine. Op onze website vind je ook alle Magazines die sinds 2005 zijn verschenen.

Kasteelheer voor één dag

Huur het kasteel en nodig je gasten uit in een schitterend kader. Tarieven en voorwaarden vind je op www.kasteeldursel.be.

Steun het kasteel

Wil je helpen bij de verdere verfraaiing, de inrichting en het onderhoud van het kasteel en het park. Stort dan jouw gift op rekening BE54 0910 1850 4797 (BIC: GKCCBEBB) van kasteel d'Ursel met als mededeling 'Gift'.

Sinds 1 juni 2023 zijn giften aan het kasteel helaas niet meer fiscaal aftrekbaar. Alvast hartelijk dank!

Een zachte blik vanuit de kosmos

De afgelopen tijd werden er opnieuw twee herinneringsbanken geadopteerd. ‘Samen met mijn zus en twee broers doen we deze bank cadeau aan mama’, zegt Barbara Baeckelmans. ‘Ze is opgedragen aan papa, Patrick Baeckelmans, maar iedereen noemde hem “Lou”. Hij was apotheker in Hingene en wij hebben er onze hele jeugd doorgebracht. We woonden vlak naast het park, recht tegenover het schildersatelier dat toen nog een ruïne was. Het zijn allemaal mooie familieherinneringen. Papa is overleden op 14 september 2019 en hij werd begraven op het kerkhof in Hingene. We hebben toen ook de koffietafel in het kasteel gedaan: het was een prachtige dag, iedereen stond buiten in de zon.’

‘We hadden al langer het idee om een bank aan hem op te dragen en ik ben blij dat we dat nu in de praktijk kunnen brengen. Wanneer we zijn graf gaan bezoeken, maken we altijd een wandeling door het park. Nu is er ook een rustpunt om even te verpozen. De bank is een teken van onze band met Hingene, een extra reden voor zijn kleinkinderen om terug te keren naar Hingene en voor zijn achterkleinkinderen om de streek te leren kennen.

Papa, ons Lou, was een man van weinig woorden, genietend vanop afstand, aanwezig vanop de zijlijn. Hij stelde vele dingen in vraag en was steeds op zoek naar de waarheid. Hij zei: “Ik ga niet naar de hemel maar naar de kosmos.” Zo kozen we de tekst voor op het plaatje: *Een zachte blik vanuit de kosmos.*

Mooie gesprekken

‘We willen het nieuwe leven van kasteel d’Ursel graag steunen, maar we vinden het vooral een mooie gedachte om iemand via een bank te herdenken’, zeggen Marc en Greet Gillis-Kestemont uit Mechelen. ‘Op reis in Engeland hadden we dit ook al gezien. Een herinneringsbank is minder triest dan een graf. We hebben de laatste tijd redelijk wat mensen verloren in de familie en we dragen deze bank aan hen op. Later zal het ook een herinnering worden aan onszelf. We denken al aan onze oude dag, want we kozen een bank niet te ver van de parking, met een mooi uitzicht over het Keiligbosquet.’

Marc schreef ook een bijhorend gedicht:

Liefste Wandelaar
Dit is alles wat ik vraag
Laat dit een plek zijn
waar je tot rust komt
en je zorgen achterlaat
Laat hier mooie gesprekken ontstaan
en misschien wel vriendschappen
voor het leven
Als je hier genoten hebt
zeg het dan voort
Deel je geluk
en keer af en toe
nog eens
terug op je stappen.

‘Het was veel te lang om op het plaatje te zetten, dus hebben we ons daarvoor beperkt tot de kern: *Laat hier mooie gesprekken ontstaan en vriendschappen voor het leven.*’

Hoewel onze projectrekening bij de Koning Boudewijnstichting onlangs is afgelopen, kan je nog steeds een **herinneringsbank adopteren**. Er zijn er nog drie beschikbaar: een in de platanendreef en twee met uitzicht op het Keiligbosquet. Mail naar info@kasteeldursel.be voor meer informatie.

Elisabeth de Wée, *La Duchesse d'Ursel et sa fille*
gepatineerd gips · ca. 1956

De hertogin en haar dochter

Eind mei kochten we op een onlineveiling van Phoenix Auctions uit Waver een beeldje van de Brusselse beeldhouwster Elisabeth de Wée (1930–1986), getiteld *La Duchesse d'Ursel et sa fille*. Het is een gestileerde afbeelding van Madeleine André (1918–1956), de tweede echtgenote van Henri, 8ste hertog (1900–1975), en hun dochter gravin Marie d'Ursel (1940–1956). Ze overleden na een auto-ongeval bij het Spaanse dorp Fuentesnovilla en werden begraven in de grafkelder van de familie naast de Sint-Stefanuskerk in Hingene. Dit beeldje is een proef in gepatineerd gips. Het bronzen exemplaar dat in de grafkelder werd geplaatst, is verdwenen.

‘Het ontroert me dat jullie dit beeldje gekocht hebben’, zegt Léopold d’Ursel, de broer van Marie. ‘Het was natuurlijk niet duur en er waren geen andere geïnteresseerden, maar ik vind het een mooie gedachte dat dit stuk ook een plek zal krijgen in het kasteel. Ik kende Babette de Wée goed. Ze was een vriendin van mijn moeder en ik denk dat ze elkaar ontmoet hebben op de École de la Cambre. Babette was een erg mooie vrouw, die veel dronk en rookte: ik herinner me haar alleen nog maar gehuld in een rookwolk. Als eerbetoon heeft ze eind jaren 1950 ook een buste gemaakt van het hoofd van mijn moeder.’

DE VERLOREN ZOON

In 1972 verdwenen er enkele grote familieportretten uit de vestibule van het kasteel. Vijftig jaar later is één van deze schilderijen opnieuw opgedoken. Het zal worden gerestaureerd en het keert terug naar het kasteel. Maar bij nader inzien blijkt dat de geportretteerde niet de man is die we dachten dat hij was ...

De verdwijning

Het begon met een zakelijke mededeling in het Bulletin van de Association de la Famille d'Ursel uit 1973: 'Henry en Tony hebben het kasteel van Hingene verlaten in december 1972. Hoewel de verkoopakte nog niet is getekend, zal de gemeente Hingene het kasteel kopen. Het koninklijk besluit dat er toestemming voor geeft, werd uitgevaardigd. Henry en Tony hebben zes grote portretten en vier bustes die de hal sierden, geschonken aan de Association. De intentie van de raad van bestuur was om ze in bruikleen te geven aan de gemeente Hingene, opdat ze ter plaatse zouden kunnen blijven en de herinnering aan de familie in stand houden.' Henry was Henri, de 8ste hertog d'Ursel (1900–1975) en Tony was Antonin, zijn oudste zoon en 9de hertog d'Ursel (1925–1989). De portretten zijn goed te zien op foto's die Roland (1926–2006), de tweede zoon van Henri, kort voor de verkoop heeft gemaakt.

'Helaas werd het kasteel op 12 februari slachtoffer van een inbraak, gaat het verder. 'De zes portretten werden uit hun kaders gesneden en meegenomen. Het gaat om de portretten van de hertogin d'Ursel (geboren Eléonore de Salm), de hertogin

Vermoedelijk portret van Lancelot Schetz, 2de graaf van Grobbendonk (1606–1664) · olieverf op doek · ca. 1635 (privéverzameling)

d'Ursel (geboren Eléonore de Lobkowicz), Charles, hertog d'Ursel, François, graaf d'Ursel, Jean-Charles, graaf d'Ursel en Robert, hertog d'Ursel. De bustes zijn ter plaatse gebleven. (...) Als gevolg van deze gebeurtenissen wordt er afgezien van de

bruikleen aan de gemeente en zullen de bustes worden toevertrouwd aan familieleden.' Henri d'Ursel schreef er ook over in zijn memoires: 'De dag nadat ik Hingene verliet, waren ook de beeltenissen verdwenen van degenen over wie ik het ga hebben.'

Reproductie van het portret in *Tableaux d'Hingene* (1886)
(privéverzameling)

De vestibule van het kasteel, ca. 1970
© Roland d'Ursel

Laat me zeggen dat deze portretten me tot hun diefstal dierbaar waren. Het opgeven van de muren van het hôtel d'Ursel, van de muren en de tuinen van Hingene (...) verontrustte me relatief weinig, maar wat moest er gebeuren met al deze schilderijen (ik dacht aan hen alsof het levende mensen waren), bij gebrek aan ruimte in moderne huizen, bij gebrek aan een nationale portretgalerij, zoals die van Londen? Ik dacht waarschijnlijk minder aan hen dan aan mijn verantwoordelijkheid tegenover hen, want zodra ze gestolen waren, voelde ik me bevrijd.

'Er waren drie soorten, afhankelijk van de periode', vervolgt hij. 'De weelderige, de familiale en de intieme. Het zijn de eerste die, op een paar uitzonderingen na, verdwenen zijn. Ik herinner me vooral de portretten van vrouwen in fluweel, satijn, parels en brokaat: Eleonore de Salm en Eleonore de Lobkowicz. Wat betreft de mannen zie ik ze weer voor me, in harnas en tierelantijntjes: don Juan d'Ursel, François, Charles, opschepperig en ijdel, maar ook dapper en ambitieus. Waar zijn jullie gepruikte silhouetten vandaag? De namen van de geportretteerden werden vaak op het doek geschilderd. Wie kijkt er nu naar hen? En met welke gedachten?'

De verschijning

Gedurende meer dan vijftig jaar was er geen enkel spoor van de verdwenen portretten. Tot er in maart 2022 op een veiling in Brussel een olieverfschilderij van 'een Nederlandse edelman met op de achtergrond een veldslag' werd aangeboden. Hoewel er geen enkele verwijzing was naar de familie d'Ursel, had één van de graven het portret toch herkend van op de foto van Roland uit 1970. Hij probeerde het stuk te kopen, maar hij werd overboden door andere geïnteresseerden. Pas in november 2022 kwam dit verhaal ons ter ore. Na enig speurwerk konden we contact opnemen met de vermoedelijke koper. Deze particuliere verzamelaar, die voorlopig anoniem wenst te blijven, bevestigde dat hij het schilderij had, maar dat hij er niks over wist. Wij hadden het portret niet, maar we wisten er wel alles over. Tenminste, dat was wat we toen nog dachten.

De oudste afbeelding van het portret werd in 1886 opgenomen in het album *Tableaux d'Hingene*. Er stond geen naam op het doek geschilderd en de lijst (met een messing naamplaatje) werd niet mee gefotografeerd, maar op de achterzijde van de foto staat in potlood wel 'Jean-Charles d'Ursel, † 1623' geschreven. 'Dat is

ook de naam die volgens ooggetuigen op het plaatje stond', zegt familiehistoricus Baudouin d'Ursel. 'Deze Jean-Charles werd geboren op 3 maart 1590 als oudste zoon van Conrard Schetz (1553–1632), die zich na zijn adoptie door zijn tante Barbara van Ursel, Conrard d'Ursel liet noemen. Op zijn zesentwintigste erfde Jean-Charles van zijn vader alvast de heerlijkheid Hingene. De heer van Hingene was kamerheer van de landvoogden Albrecht en Isabella en kapitein bij de kurassiers, de zwaar bewapende en geharnaste cavalerie. Hij vocht in het Habsburgse leger en sneuvelde in april 1623, vermoedelijk in Duitsland. Hij werd begraven in de Brusselse Sint-Goedelekerk, *in de choorken van St Eloy in de zijbeuk*.'

De andere broer

Tijd om het portret van Jean-Charles d'Ursel, heer van Hingene (of in de Spaanse variant: Don Juan d'Ursel) wat meer in detail te bekijken. 'Deze man was in elk geval op en top modebewust', zegt textielspecialiste Frieda Sorber. 'Hij combineert een zeemlederen wambuis en broek met een indrukwekkende kanten kraag, dubbele kanten manchetten, zogenaamde canons in zijn laarzen en meters gestrikt lint. Kortom: een man met

stijl en met een naar arrogantie neigende zelfverzekerdheid. Onderschat trouwens de waarde van al de kant niet. Alleen al aan zijn kraag heeft één kantwerkster meerdere maanden gewerkt. Het vertegenwoordigde een flink fortuin, wat vandaag overeen zou komen met de prijs van een dure auto.' Deze modieuze outfit was trouwens ook de aanleiding voor de particuliere verzamelaar om het portret te kopen.

'Ik maak me echter wel wat zorgen over jullie identificatie', waarschuwt Frieda. 'Jean-Charles d'Ursel is in 1623 gesneuveld. De kleding en de kant op het portret kunnen echter onmogelijk uit die periode komen. Ze dateren van ergens tussen 1630 en 1640. Theoretisch gesproken zou zijn familie tien jaar na zijn overlijden een postuum portret hebben kunnen laten maken volgens de dan heersende mode, maar dat lijkt me vergezocht. Bovendien kostte het veel geld om een portret ten voeten uit te laten schilderen. Waarom zouden ze die investering doen voor een jonggestorven, kinderloze nonkel zonder militaire heldendaden op zijn palmares? Volgens mij is de man op het portret niet de man die jullie denken dat hij is.'

Maar wie is hij dan wel? De meest voor de hand liggende kandidaat is Conrard II, de jongere broer van Jean-Charles (1592–1659). Conrard II was hofmeester van de Habsburgse landvoogden Leopold-Willem en Don Juan van Oostenrijk. Zijn goede contacten in deze kringen zorgden er – naast zijn rijkdom – voor dat hij in 1638 door keizer Ferdinand III werd verheven tot graaf van het Heilig Roomse Rijk. Die feestelijke gebeurtenis klinkt alleszins als een goede reden om een groot portret te bestellen. Helaas zijn er te veel elementen die niet in het plaatje passen. De veldslag links onderaan is prominent aanwezig en ook al draagt deze man geen kuras of helm, dan nog zijn de rode sjerp, de staf, het degengevest en de sporen typische kenmerken voor een veldheer. En dat was Conrard II in de verste verte niet.

Of een neef?

Toen begon het te dagen dat we misschien naar de verkeerde tak aan de stamboom aan het kijken waren. Conrard d'Ursel, de vader van Jean-Charles en Conrard II, had immers nog een jongere broer, Anthonie (1561–1640), die wel de naam Schetz heeft behouden. Hij was baron van Grobbendonk en diende tijdens de Tachtigjarige Oorlog gedurende bijna veertig jaar als militair gouverneur van 's-Hertogenbosch in naam van de Spaans-Habsburgse koning. Zijn zoon Lancelot (1606–1664) trad in zijn voetsporen. Lancelot was de oudste zoon uit het derde huwelijk van Anthonie en dus ook de neef van Jean-Charles en Conrard II d'Ursel. In 1624 nam hij als 18-jarige kapitein bij de kurassiers deel aan de verovering van Breda en in 1629 stond hij naast zijn vader tijdens het beleg van 's-Hertogenbosch. Van april tot september werd die stad omsingeld en aangevallen door het leger van Frederik Hendrik, prins van Oranje. Het ontzettingsleger kon de stad niet bereiken en uiteindelijk overtuigden het stadsbestuur en de bisschop – die de totale vernietiging van de stad vreesden – de Spaanse troepen zich over te geven. Gouverneur Anthonie Schetz bedong een veilige aftocht en op 17 september 1629 vertrok een lange karavaan van ruiters, voetvolk, katholieke geestelijken, koetsen en bagagewagens.

Anoniem, *Vertrek van gouverneur Schetz van Grobbendonck uit 's-Hertogenbosch (1629)* [detail]
olieverf op doek · ca. 1630 · © Het Noordbrabants Museum · Den Bosch

Het Noordbrabants Museum in Den Bosch bewaart een schilderij van deze aftocht, waarop beide legeraanvoerders elkaar de soldatengroet brengen. 'Prins Frederik Hendrik staat bovenop een belegeringswerk', zegt conservator Floris van Alebeek. 'De oudere ruiter in het zwart is ongetwijfeld gouverneur Schetz van Grobbendonk. En het is inderdaad zeer plausibel om de in het geel geklede man die naast hem rijdt te identificeren als zijn zoon Lancelot. Dat wordt verder bevestigd door de grote kaart van het beleg van Den Bosch die Claes Jansz. Visscher maakte. Onderaan beeldde hij ook de uittocht af en ongeveer in het midden van de stoet identificeerde hij zowel vader als zoon: *Antonij Schets Heer van Grobbendonck gewesen Gouverneur en De Soon van Grobbendonck*'.

Tijd voor een portret

Na de val van Den Bosch was de strijd nog lang niet gestreden. In 1632 werd de 26-jarige Lancelot Schetz gepromoveerd tot *maestro de campo* van een Waalse tercio van ongeveer drieduizend man, bestaande uit piekeniers, zwaardvechters en haakbuschutters. Wanneer Leuven drie jaar later werd belegerd door Franse en Hollandse troepen stond zijn infanterieregiment mee in voor de verdediging. De 74-jarige Anthonie Schetz nam – opnieuw – het opperbevel op zich. De stad werd zwaar gebombardeerd, maar dankzij enkele succesvolle uitvallen door de belegerden en het gerucht dat er een ontzettingsleger op komst was, werd het beleg na een maand opgebroken.

Als dank voor dit succes en voor de lange staat van dienst van Anthonie Schetz verhef de Spaanse koning de baronie van Grobbendonk in 1637 tot graafschap. In datzelfde jaar trouwde Lancelot Schetz met Marguerite-Claire de Noyelles en in 1640, na het overlijden van zijn vader, werd hij de tweede graaf van Grobbendonk. De omstandigheden waren perfect om een groot en prestigieus portret te bestellen, poserend in een dure, modieuze outfit en met een strijdende tercio op de achtergrond. We weten momenteel niet wie de opdracht heeft gekregen. Grote optimisten hopen op

Antoon van Dyck, maar realisten houden het bij een navolger van hem. Stilistisch zijn er ook aanwijzingen dat het om een Noord-Nederlandse kunstenaar zou gaan, maar voor een toeschrijving aan een van de vele 17de-eeuwse portretschilders is verder onderzoek noodzakelijk.

Een interessante erfenis

In de jaren 1640 vervolgde Lancelot Schetz zijn carrière als militair bevelhebber van Dowaaï en van 1649 tot 1664 was hij gouverneur van het hertogdom Limburg (niet te verwarren met de huidige provincie). Zijn glorie tijd lag dan al ver achter hem en hij verbleef vaker in zijn kasteel van Durbuy dan op zijn post. Na zijn overlijden in 1664 werden zijn zonen Antoine-Ignace (1640–1673) en Charles-Hubert Schetz (1652–1726) – beiden ook hoge officieren – achtereenvolgens derde en vierde graaf van Grobbendonk. Charles-Hubert had geen kinderen en zijn familietak zou met hem uitsterven, dus wees hij Conrard-Albert, eerste hertog d’Ursel, aan als zijn erfgenaam. Deze Conrard-Albert was de achterkleinzoon van Conrard I Schetz-d’Ursel, terwijl Charles-Hubert de achterkleinzoon was van Anthonie Schetz. Na het overlijden van Charles-Hubert in 1726 erfde Conrard-Albert alle bezittingen, waarvan het graafschap Grobbendonk, de baronie Wezemaal en de heerlijkheid Durbuy de belangrijkste waren.

Ongetwijfeld kwamen ook alle meubels en schilderijen terecht bij de eerste hertog d’Ursel. Het is erg goed mogelijk dat zijn afstammelingen in de 18de en 19de eeuw niet meer wisten wie die trotse veldheer op dat grote schilderij was. Aangezien er geen ander portret van Jean-Charles d’Ursel bewaard was en aangezien hij begin 17de eeuw de enige militair in die tak van de familie was, kreeg het portret vanaf dan een messing plaatje met een foute naam. We weten trouwens met zekerheid dat er portretten van de familie Schetz van Grobbendonk bewaard werden door de afstammelingen van Conrard-Albert d’Ursel. Toen Stéphane, tiende hertog d’Ursel, in 2009 tientallen schilderijen, meubels en siervoorwerpen in bruikleen gaf, zaten daar ook drie

Claes Jansz. Visscher, Grote kaart van het beleg van Den Bosch door Frederik Hendrik [detail] ets en gravure - 1629 - © Brabant-Collectie - Tilburg University

17de-eeuwse portretten bij. Ze bevinden zich nog in hun originele lijsten en ze zijn in relatief slechte toestand. Ze tonen een anonieme jongeman, een anonieme dame en een bisschop, die door het geschilderde opschrift wordt geïdentificeerd als ... Ignace Schetz de Grobbendonk (1625–1680), de jongste broer van Lancelot.

Geen sluitend bewijs

Hoewel er veel indirect bewijs is om het portret te vereenzelvigen met Lancelot Schetz, hebben we nergens een vermelding gevonden in het archief en staat er ook niets afgebeeld op het schilderij, waarmee we de identificatie sluitend kunnen maken. Tenzij we meer te weten kunnen komen over het mysterieuze gouden sieraad aan zijn linker bovenarm? Daarop zijn de letters D, S, C en een verstrengelde A, V en M te zien. Dat laatste is een zogenaamd Ave Mariamonogram, een verwijzing naar de Mariadevotie die toen heel algemeen was in de Nederlanden. In 's-Hertogenbosch bestond er evenwel een Illustre Lieve Vrouwe Broederschap, ter ere van een 14de-eeuws Mariabeeld, de Zoete Lieve Vrouw of Zoete Moeder van Den Bosch. Volgens specialisten is het armsieraad echter geen directe verwijzing naar deze Broederschap en in de ledenlijst is ook geen Schetz te bespeuren. We zoeken verder ... Een andere piste is dat er achter de strijdende tercio mogelijk een stad te zien is. Het schilderij is te vuil om er uitsluitel over te geven, maar misschien komt er na de restauratie wel de 17de-eeuwse skyline van Leuven of Den Bosch tevoorschijn, net boven de veldslag? Of is de ruïne aan de rechterkant een symbolische weergave van de middel-eeuwse burcht op de Leuvense Keizersberg, die rond 1635 al sterk in verval was?

En nu

De eerste stap is inderdaad een grondige restauratie. In 1973 is het portret uit zijn lijst gesneden: de snijsporen zijn nog duidelijk te zien en de craquelures onderaan zijn veroorzaakt toen het doek loskwam en viel. Daarna werd het op een houten plaat bevestigd en moet het lang op de grond gestaan hebben, ten prooi aan opstijgend grondvocht. De restauratie zal starten met een vernisafname en het fixeren van de verf. Dan wordt het doek gevlakt, gaten gedicht en retouches uitgevoerd. Er zullen nieuwe randen worden aangezet, zodat het doek terug kan worden opgespannen op de oorspronkelijke grootte. Tot slot krijgt het ook een nieuwe lijst. De huidige eigenaar zal de restauratie betalen en hij is ook bereid om het portret nadien voor onbepaalde duur in bruikleen te geven aan het kasteel. Als alles goed gaat, zal Lancelot – laten we hem voorlopig maar zo noemen – in de zomer van 2024 terugkeren naar de plek waar hij tussen 1726 en 1973 heeft gehangen.

En wat vindt de familie d’Ursel van dit hele verhaal? ‘Het is uiteraard fantastisch nieuws dat dit portret opnieuw is opgedoken én dat het zal terugkeren naar het kasteel’, zegt Stéphane, 10de hertog d’Ursel. ‘Het was de wens van mijn vader en grootvader dat de grote schilderijen in het kasteel zouden blijven om de herinnering aan de familie levend te houden. Dankzij deze verzamelaar zal hun wens alsnog in vervulling gaan. Het is zonder twijfel de beste oplossing voor iedereen. En natuurlijk hoop ik dat ook de beeltenissen van de beide Eléonores en van Charles, François en Robert terug uit hun schuilplaatsen zullen komen!’ ■

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
Kasteel d’Ursel

Op de warmste 11 juni ooit keerden we met de Kasteelfeesten terug naar 1910, de tijd van 'La Belle Époque'.

Bekijk de uitgebreide fotoreportages op www.facebook.com/kasteeldurserl

‘Het is onze plicht dit eeuwfeest met luister te vieren’

Bij het leegmaken van zijn ouderlijk huis vond een graaf d’Ursel onlangs een bundeltje archiefdocumenten over de Boerenkrijg in 1798, of beter gezegd: over de honderdjarige herdenking ervan in 1898. Intussen zijn we alweer 125 jaar verder en is het tijd voor de herdenking van de herdenking.

Maar eerst terug naar het begin. De Boerenkrijg was een opstand van de plattelandsbevolking tegen het Franse revolutionaire bewind dat ook de Zuidelijke Nederlanden had ingelijfd. Eind oktober 1798 verzamelden ongeveer vijftienhonderd boerenkrijgers in Klein-Brabant. Een overmacht aan Franse troepen drong hen terug tot in Bornem en beschoot het dorp langs vier kanten met kanonnen. Bijna tweehonderd huizen en boerderijen gingen in vlammen op. De boerenkrijgers werden vervolgens in het open veld bij Hingene verslagen en uiteengejaagd. Het domein van de hertog d’Ursel lag vlakbij. ‘Het is slechts door puur geluk dat de brand van mijn kasteel en mijn paviljoen [De Notelaer] werd vermeden’, schreef Wolfgang-Guil-laume, derde hertog, begin 1799 naar zijn schoonbroer, de graaf de Ferraris.

Er bleven nog enkele verzetshaarden, maar in feite was de opstand in minder dan twee maanden met geweld de kop ingedrukt. Hij ging vervolgens bijna onopgemerkt de geschiedenis in, tot de gebeurtenissen in 1898 herdacht werden met grote optochten, monumenten, liederen, toespraken, boeken, toneelstukken en medailles. De drijvende krachten achter het eeuwfeest waren de katholieke zuil en de Vlaamse beweging. Voor beiden was het een gelegenheid om de gelederen te versterken en hun identiteit te bevestigen. Ze interpreteerden de Boerenkrijg als een opstand van katholieke, Vlaamse boeren tegen goddeloze, Franse onderdrukkers en zagen parallellen met hun eigen verkiezingsstrijd tegen de liberalen – de erfgenamen van de Franse Revolutie – en tegen het opkomende socialisme.

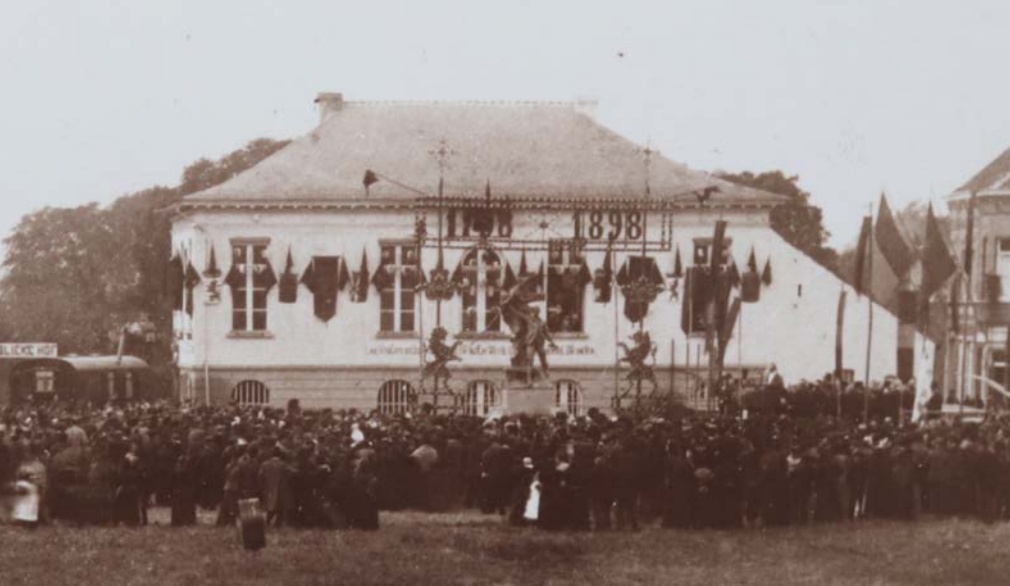
Ook in het kanton Puurs werd er een herdenkingscomité opgericht. Uit de teruggevonden archiefdocumenten komt notaris Adolf Verbelen, provincieraadslid en burgemeester van Puurs, naar voren als initiatiefnemer. Hij strikte de belangrijkste clericus en de belangrijkste politicus van het kanton als erevoorzitters: Andreas Geboers, pastoor-deken van Puurs, en Joseph, zesde hertog d’Ursel, burgemeester van Hingene en senator voor de Katholieke Partij. Samen nodigden ze alle notabelen – burgemeesters, provincieraadsleden en pastoors – uit voor een bijeenkomst op 17 november 1897: ‘In het jaar 1898 zal een der gewichtigste gebeurtenissen der geschiedenis van ons dierbaar kanton herdacht worden, zo klonk het. ‘Honderd jaar zijn er voorbijgegaan, sedert onze dappere bevolking, strijdende voor hunnen Godsvrijheid en hun Vaderland, het behoud van onze Vlaamsche zeden en onze vrijheid door hun bloed bevestigd hebben. Het is onze plicht dit eeuwfeest met luister te vieren en die dapperen te herdenken, welke in vrede slapen in de schaduw van de kerk van hunnen geboorten grond.’

De hertog was niet aanwezig bij de meeste vergaderingen, maar Verbelen hield hem per brief op de hoogte. Uit de correspondentie blijkt dat ze veel

moeite deden om de herdenking buiten de partijpolitiek te houden. Van liberalen en socialisten was er in het kanton Puurs weinig sprake, maar binnen de Katholieke Partij bestonden er verschillende strekkingen, van eerder traditioneel tot meer christendemocratisch. Verbelen was in 1895 zelf geconfronteerd geweest met een scheurlijst en ook in Bornem waren er grote spanningen tussen beide groepen, de zogenaamde ‘Bonten’ en ‘Graven’. In eerste instantie overtuigden d’Ursel en Verbelen burgemeester Ferdinand de Marnix de Sainte-Aldegonde (1837–1913) om toe te treden tot het comité. Hij was de graaf waar de traditionele vleugel naar genoemd was. Vervolgens verkregen ze dat de Bonten ‘hoewel ze geen vertegenwoordiger hebben in het comité, ons verzekeren van hun steun en volledige instemming. Het is nu aan de andere partij om zich tolerant te tonen en het comité boven het partijbelang te plaatsen. Anders zullen we de sympathie verliezen van het kanton en misschien de verplaatsing veroorzaken van de festiviteiten, die gepland zijn om in Bornem door te gaan.’

Uiteindelijk kregen de hertog, de deken en burgemeester Verbelen in het comité het gezelschap van de graaf de Marnix, de pastoor van Bornem, ‘bestendig afgevaardigde van den provincieraad’ Armand Janssens en enkele gemeente- en provincieraadsraadsleden uit Bornem en Puurs. Hun volgende bekommernis was het vinden van geld om een gedenkteken op te richten in Bornem, ‘waar den strijd het meest eervol was’. Naast giften van particulieren en bijdragen van de gemeentebesturen in Klein-Brabant rekenden ze op subsidies van de Belgische staat en de provincie. Gouverneur Eduard Osy de Zegwaart wilde eerst het ontwerp van het gedenkteken zien zodat er ‘een goed oordeel over de kunstwaarde’ geveld kon worden. Hij vroeg verder een begroting van de totale kostprijs en ‘de som over dewelke gy denkt te zullen beschikken, by middel van inschrijvingen, enz.’ Ook de Belgische staat aarzelde, maar in januari noteerde de hertog dat er *moyen de s’arranger* was en op 1 maart kwam het verlossende nieuws: eerste minister

De inhuldiging van het Boerenkrijgmonument in Bornem in 1898 © Jos Winckelmans

‘De Smet de Naeyer heeft me gezegd dat de regering beslist heeft om via het Ministerie van Schone Kunsten tussen te komen bij de bouw van de herdenkingsmonumenten van de Boerenkrijg.’ De subsidie bedroeg 3500 frank, de provincie betaalde 900 frank en per slot van rekening paste de hertog het verschil bij.

Ook bij de keuze van de kunstenaar was Joseph d’Ursel actief betrokken. Hij werd gevraagd om de eerste inlichtingen in te winnen, bij voorkeur bij kunstenaars uit het arrondissement Mechelen of de provincie Antwerpen. De hertog kreeg meteen een spontane sollicitatie van Aloïs De Beule, die het monument in Mol mocht maken en gelijk een foto mee-stuurde. Zonder succes, zo blijkt uit een curieuze aantekening: ‘Op 2 januari heb ik de heer Vinçotte gezien met betrekking tot de keuze van een kunstenaar. Hij heeft op de Academie van Antwerpen een Mechelaar, genaamd [blanco] die ons zaakje misschien zal kunnen regelen. Hij zal hem zijn ideeën vragen en een schets over de Boerenkrijg, zonder hem over het concrete project te vertellen. Hij komt er na 15 januari op terug.’ Hoewel de hertog zijn naam niet noteerde en hij onder valse voorwendselen werd bevraagd, mocht de jonge Mechelaar Pierre-Henri Van Perck (1869–1951) het monument inderdaad ontwerpen. Het werd een beeldengroep van een gekruisigde Christus en een jonge boer die met een zeis in de hand het

kruis verdedigt. Op 8 augustus 1898 zou alles plechtig worden ingehuldigd in het centrum van Bornem, maar uiteindelijk gebeurde dat pas twee maanden later.

Intussen vonden er nog twee andere feestelijke gebeurtenissen plaats. Op 29 juni 1898 maakten Robert, de oudste zoon van Joseph, en zijn kersverse echtgenote Sabine Franquet de Franqueville hun blijde intrede in Hingene, Wintam en Eikevliet. Naar aloude traditie werden ze getraakteerd op een gigantische praalstoet van tientallen verenigingen, meer dan duizend figuranten, honderdvijftig paarden en een groot aantal wagens. Op 14 augustus 1898 ging dezelfde stoet nog een tweede keer uit. De gelegenheid was ditmaal de inhuldiging van een nieuw gedenkteken op de plek waar de boeren in 1798 uiteen waren gejaagd. Het was erg warm en – zo schreef Wolfgang, de 16-jarige zoon van Joseph naar zijn zus – ‘het zal dodelijk zijn voor de ongelukkigen die eraan deelnemen. De baas is één van hen en zal een toespraak houden; dat hij onderweg geroosterd moge worden. Hij heeft me beloofd om een van de dagen in Brussel een fiets voor mij te kopen. Als ik erop zou kunnen rekenen, zou ik blij zijn, maar het zal weer zo’n loze belofte zijn.’ Ook in 1898 bestonden er balorige tieners, al was ‘de baas’ vast niet altijd een even welwillende vader.

Het programmaboekje van de stoet besteedde opvallend veel aandacht aan één van de figuranten: een maagd te paard die ‘Jufvrouw Brys’ moest voorstellen. ‘Na het gevecht en den brand van Bornhem waren onze voorouders met den grootsten schrik bevangen: de Franschen kwamen naar hier afgezakt. Jufvrouw Brys reed, op een paard gezeten, de Republikeinen te gemoet met de witte vlag in de hand, vroeg genade in naam der gemeentenaren en vergastte vervolgens de soldaten op wijn en eetwaren. Deze stoutmoedige vrouw heeft waarschijnlijk onze gemeente van groote onheilen bevrijd.’ Het lijkt een romantisch verhaal dat perfect past in de heroïsche honderdjarige herdenking. Of was de interventie van juffrouw Brys het ‘puur geluk’ waarover Wolfgang-Guillaume d’Ursel in 1799 schreef en dat ervoor zorgde dat zijn kasteel niet in vlammen opging? Het is best mogelijk, want – zo besluit het programma het relaas van jufvrouw Brys – ‘later tot armoede vervallen, voorzag het Huis d’Ursel in hare noodwendigheden.’

Op 10 oktober 1898 was de grote dag in Bornem gekomen. Na een plechtige mis in de bomvolle kerk trok iedereen naar buiten. In zijn toespraak roemde de hertog d’Ursel de boerenkrijgers als strijders voor godsdienst en vrijheid, als een voorafspiegeling van de Belgische Revolutie van 1830. Hij bedankte iedereen en riep op tot eendracht, een verwijzing naar de moeilijke politieke situatie van het moment. Onder luid gejuich werd daarna het gedenkteken onthuld. Dat het van gips was, in afwachting van een bronzen exemplaar, kon de pret niet drukken. Er volgden nog meer toespraken, muziekoptredens, een lichtstoet en vuurwerk. Volgens *Het Nieuwsblad van ’t Kanton Puers* was dat ‘tooverachtig schoon en besloot het op waardige wijze de feestvreugde van dien nooit te vergeten dag, die lang nog het voorwerp der gesprekken zal zijn in heel Klein-Brabant!’ Tot zelfs 125 jaar later toe. ■

KOEN DE VLIAGER-DE WILDE
Kasteel d’Ursel

Met dank aan Benny Croket & Marc Nietvelt

Er was eens... Beethoven

Er was eens ... Het zijn drie best abstracte woorden in onze taal. En toch kom je als luisteraar of lezer pardoes in een sprookje terecht. Acteur Jan Declair ontpopt zich tot sprookjesschrijver, een derde broertje Grimm. De meesterverteller deelt het podium met het Ensor Strijkkwartet. Samen gaan ze op zoek naar de fantasie en verwondering bij Ludwig van Beethoven.

Prima la musica ...

Het Ensor Strijkkwartet ontstond begin jaren 1990, als een verhaal van vier vrienden die graag met elkaar musiceren. Ze hadden niet de ambitie om als kamermuzikant de wereld te veroveren. Toevallig belandden ze in een masterclass van het beroemde Melos Quartet. 'Het was het enige strijkkwartet waarbij de vier leden samen

lesgeven en tegelijkertijd met ons spelen. Een unieke ervaring,' vertelt cellist Steven Caeyers glunderend, alsof die masterclass gisteren nog doorging. De jonge muzikanten kregen meteen een uitnodiging om bij het Duitse kwartet een zomercursus in Zwitserland te volgen. Nadien kwam het grote werk. 'Twee jaar hebben

we bij hen in Stuttgart gestudeerd, hun thuishaven. Daar hebben we het volledige repertoire doorgenomen. Voornamelijk de strijkkwartetten van Beethoven.

Na de laatste les kregen we een prachtig afscheidscadeau: een fotokopie van hun partituren van de strijkkwartetten van

Beethoven. Ik kreeg dus een bundel van alle cellopartijen. Met opmerkingen, vingerzettingen en bogen. Een schat aan kennis en ervaring waarop wij voortbouwen. We bewaren die gekopieerde bundels thuis. Ze komen de deur niet meer uit.'

Die affiniteit met de strijkkwartetten van Beethoven ontdekken we binnenkort in het kasteel. Caeyers benadrukt dat het kwartet bestaat uit vier goede vrienden met vier verschillende persoonlijkheden. Hij en Francis Reusens (tweede viool) zijn muzikanten bij Le Concert Olympique. Eric Robberecht (primarius) is solist bij het Symfonieorkest van De Munt en Frans Vos is altviolist bij Anima Eterna Brugge. 'Dat zijn vier visies op hoe je Beethoven moet spelen. Het resultaat van al die invalshoeken is een bijzondere consensus. Een uitvoering met een eigen identiteit.'

... e poi le parole

Het repertoire van het Ensor Strijkkwartet maakt een boog van Joseph Haydn tot Dmitri Sjostakovitsj en hedendaagse muziek. Een opvallende zijtak in hun praktijk is het literaire concert. 'We waren een van de eerste muziekensembles die met acteurs en schrijvers samenwerkten. Altijd vanuit een concept en de muziek, nooit vanuit een drang naar cross-over. We hebben het grote geluk gehad om met Behoud de Begeerte in zee te gaan. Daar is onze fascinatie voor literatuur ontstaan. Alle grote schrijvers waren toen aan dat cultuurhuis verbonden. Hoogtepunten waren de Saint Amour-tournees. Die met Hugo Claus door Nederland zal ons altijd bijblijven. Op die manier hebben we goede contacten opgebouwd met schrijvers als Tom Lanoye en Dimitri Verhulst.'

Het kan ook anders. Acteurs die bestaande teksten voordragen, in combinatie met live muziek. Het Ensor Strijkkwartet werkte met Jan Declair samen aan *Les Vendredis*, een voorstelling over Russische salonmuziek met korte verhalen

van Russische schrijvers. 'We hebben die productie wel vijftig tot zestig keer gespeeld. De vriendschap is zo gegroeid dat we nog eens met Jan wilden samenwerken. Onze band met Beethoven en het Beethovenjaar (2020, red.) hebben ons opnieuw samengebracht. Bij onze eerste tafelgesprekken was het duidelijk dat Jan alle strijkkwartetten had beluisterd. Hij voelde zoveel verwondering en fantasie in die muziek. Hij wierp een idee op: waarom voegen we daaraan geen sprookjes toe? Een lumineuze ingeving, zeker als je weet dat de gebroeders Grimm tijdgenoten van Beethoven waren, en dat ze elkaar zouden ontmoet hebben. In een latere fase bleken de originele sprookjes onbruikbaar. Jan stelde voor om zelf sprookjes te schrijven, gebaseerd op de bekende sprookjes waarin nu Beethoven opduikt. Ook zijn echtgenote Brechtje Louwaard schreef er twee.'

De muzikant in Jan Declair

'De voorstelling is geëvolueerd naar een voor volwassenen. Kinderen moeten we teleurstellen. De verhaallijnen zijn niet bepaald voor jonge oren bedoeld. De tekst groeit en bloeit. Het is soms op het kantje, helemaal zoals Jan is als acteur en schrijver. En hij is ook een muzikant. Wanneer hij schrijft dan werkt hij aan een partituur. De ritmie in zijn woorden, zijn timing, de melodieën in zijn prosodie. Voeg daar de juiste sfeervolle muziek aan toe en het is helemaal af! Dat merk je ook aan de reacties van het publiek. Mensen gaan met een wow-gevoel naar huis. Alsof Beethoven muziek heeft geschreven op teksten van Jan Declair!'

Voor wie eraan zou twijfelen. *Er was eens...* Beethoven is meer dan een theaterstuk met muzikale intermezzo's. Het is een totaalervaring. 'Wat we ook belangrijk vinden is het decor. Daar ga ik bewust over nadenken. Voor deze productie sjouw ik antieke stoelen en oude pupiters in mijn bestelbusje. We zetten het podium zodanig op dat Jan in het midden staat. Hij torent boven ons uit. Tekst en

muziek komen nog dichter bij elkaar. Wanneer we Beethoven spelen, dan zie je hoe Jan van de muziek geniet. Hij laat zich erdoor ontzettend inspireren op het podium. Wanneer hij op zijn beurt vertelt, gaat voor ons een wereld open. We vormen een entiteit, een strijkkwartet met Jan als vijfde muzikant.'

Beethoven voor iedereen

Hoe kijkt het Ensor Strijkkwartet vandaag, nu de strijkkwartetten van Beethoven opnieuw hun pad kruisen, naar die muziek? 'Die strijkkwartetten zijn voor ons elke keer weer vernieuwend. Ik vergelijk het graag met boeken die je vijf keer leest. Dat zijn boeken waarvan je weet welke zin zal volgen. En toch blijft die zin dezelfde impact hebben. Bij Beethoven gebeurt iets gelijkaardigs. Wanneer we een strijkkwartet opnieuw instuderen klinken elke zin en elke melodie eigentijds en revolutionair. Toen we bij het Melos Quartet studeerden, zeiden ze dat Beethoven spelen altijd een opdracht blijft. Ook al heb je het tientallen keren uitgevoerd. Dat is een kernachtige waarheid. De vroege strijkkwartetten van Beethoven zijn uitdagend. De late kwartetten zijn een technisch huzarenstuk. En vooral intense muziek. Maar als je dat met veel overtuiging kan brengen, dan neem je iedereen mee in dat verhaal. Ook de niet-liefhebbers van klassieke muziek of van Beethoven.' ■

CARLO SIAU

HET ENSOR STRIJKKWARTET MET JAN DECLAIR

Woensdag 11 oktober 2023

van 15 tot 16.30 uur en van 20 tot 21.30 uur
20 euro en kortingstarieven

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

**Vanaf
8 december
2023**

**IN
9 KASTELEN
IN BELGIE!**

Kerstmagie

In 2023 nemen we samen met acht andere kastelen opnieuw deel aan Kerstmagie, een organisatie van Historalia. Het lokale team in Hingene heeft er veel zin in en droomt vanaf een zomers terras al volop van winterse sferen.

Zoals steeds ontvangt de kasteelheer zijn uitgebreide familie om samen op het kasteel kerst te vieren. De verwachtingen zijn weer hooggespannen, het is het familiale hoogtepunt van het jaar. Dit jaar zit de kasteelheer zonder inspiratie en besluit hij een beroep te doen op twee wereldberoemde decorateurs. De ene houdt van een traditionele stijl, de andere gaat voor vernieuwing. De kasteelheer organiseert een wedstrijd om te kijken wie de geest van kerst het beste kan vatten, zodat het een feest wordt voor al onze zintuigen.

Decoratieverantwoordelijke Martine Van Keer is in haar nopjes. 'We zullen ons opnieuw goed kunnen uitleven: veertig bomen wachten op decoratie met kleurrijke kerstballen, flikkerende lichtjes en uitnodigende cadeautjes. Naast vijf grote kamers, waar de verschillende scènes zich afspelen, zijn er ook knusse zithoekjes in doorloopkamers. Zij zorgen voor rustpunten in het verhaal.'

'Intussen is het al de derde keer dat ik meewerk aan Kerstmagie. In het decoratieteam zijn we goed op elkaar afgestemd, wat de voorbereiding vergemakkelijkt. Voor mijn team hoop ik opnieuw te kunnen rekenen

op de vertrouwde gezichten, maar nieuwkomers zijn uiteraard erg welkom! Vanaf half oktober starten we met het decoreren van de kamers.'

Ook Heleen Van Aken, die de acteursregie opnieuw in handen neemt, staat te popelen. 'Tijdens de voorbereiding probeer ik ervoor te zorgen dat binnen de cast de juiste persoon op de juiste plek terecht komt. Want het draait er nog altijd vooral om dat het plezant blijft voor iedereen. In december tijdens de voorstellingen bewaak ik samen met Véronique, de kerstcoördinator in Hingene, vooral het globale overzicht op de bezoekersstromen, maken we een planning voor alle medewerkers en lossen we probleempjes op waar ze zich voordoen.'

'We zijn al volop bezig met de zoektocht naar vrijwilligers. In totaal zoeken we een 30-tal acteurs, aangevuld met kerstelfen en dansers. Er zijn ook stewards nodig die de bezoekers vlot door het kasteel zullen loodsen. Ook zij moeten dat vleugje kerstmagie kunnen overbrengen.'

Naast de speurtocht naar vrijwilligers volgt Véronique Van Yck het hele project

op, van algemene planning over budgetbeheer tot administratie. Tijdens de voorstellingen is ze het aanspreekpunt en zorgt ze voor een vlot verloop. 'Het is mooi om deel uit te maken van een hardwerkend team, waarin heel wat wordt afgelachen en heel soms eens wordt gevloekt', zegt ze. 'En helemaal bijzonder wordt het wanneer het dan eindelijk december wordt en alle medewerkers ons betoveren met hun inzet en we telkens opnieuw vaststellen hoe magisch dat wel is.' ■

Meer info en tickets vind je op www.kerstmagie.be

DOE JE MEE?

De komende maanden vervullen we onze vrijwilligersteams. Daarom lanceren we een oproep naar nog meer helpende handen.

Verwelkom je graag bezoekers? Serveer je de lekkerste soep of broodmaaltijd? Knutsel of naai je als de beste? Of is dansen of acteren helemaal je ding? Wellicht kan je al je talenten inzetten bij een van onze teams.

Neem contact op met Véronique via info@kasteeldursel.be en noteer alvast onze kick off op dinsdag 5 september om 19 uur in je agenda!

AGENDA

Stem ons tot wandeling van het jaar!

Via de monumentale poorten betreed je een oase van rust. Kom picknicken met zicht op het kasteel of speel op de uitgestrekte grasvelden. Wandelpaden leiden je langs waterpartijen en door oude dreven en met wat geluk zie je onderweg een eekhoorn, een roofvogel of een ree.

In onze wandelbrochure *Op stap met de hertog*, die je vindt in het poortgebouw, verneem je alles over de geschiedenis van het kasteeldomein. Deze wandeling is genomineerd voor 'Wandeling van het jaar'.

Kom vóór 31 augustus langs en stem ons via www.wandelingvanhetjaar.be naar de kroon.

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

Opendeurdagen 'Zomers in Hingene, Winters in Brussel'

Elke zondag van 2 juli tot 10 september 2023 van 13 tot 18 uur · vrije bijdrage

Je start met de bouwgeschiedenis van het kasteel. Gedurende bijna vier eeuwen verblijft de familie d'Ursel's zomers in Hingene, maar 's winters in Brussel. Generatie na generatie wonen ze in het hôtél d'Ursel op de Houtmarkt. Plannen, maquettes, foto's en een 3D-model wekken deze schitterende stadsresidentie opnieuw tot leven. We vertellen ook het verhaal van de sloop in 1960.

Het contrast met de zomerresidentie kan niet groter zijn. De jarenlange kasteelrestauratie werd recent bekroond door de terugplaatting van tientallen wandbespanningen met bedrukt en beschilderd katoen. Ook daarvan vertellen we de hele geschiedenis: van het productieproces en de technieken tot de motieven en de kleuren.

Ze sluiten aan bij een lange artistieke traditie. Al in de 18de en de 19de eeuw is het kasteel de thuis van enkele adellijke amateurschilderessen. De centrale figuur is Antonine de Mun, 6de hertogin d'Ursel (1849-1931). Tot slot bezoek je de spiegelzaal en de salons, waarvan sommige zijn gedecoreerd met katoenen wandbespanningen en andere met schitterend roze en blauw Chinees papierbehang. En ook de zeldzame zijden spreid, die recent opdook bij een Nederlandse antiquair, is deze zomer te zien in Hingene!

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

Dodentocht

Vrijdag 11 augustus 2023 · van 23 uur tot 2 uur

Geniet van de doortocht van de duizenden wandelaars in een sfeervol verlicht kasteeldomein. Ze komen binnen langs de grote poort, wandelen rond de vijver en verlaten het park via een van de dreven.

www.dodentocht.be

Concert met Walter Boeykens Ensemble

Zondag 27 augustus 2023 · van 11 tot 13 uur
20 euro en kortingstarieven (aperitief inbegrepen)

Walter Boeykens was een internationaal gelauwerde klarinettist én erg geliefde Bornemse muzikant. Ter Dilft herdenkt hem elk jaar met het Bornem Festival op prachtige historische locaties. Deze keer zijn dat de abdij van Bornem en het kasteel d'Ursel. Onder leiding van dochter Anne Boeykens inviteert het Walter Boeykens Ensemble gasten van diverse pluimage. Samen creëren ze unieke concerten in de geest van de meester. Het kasteelconcert is opnieuw puur klassiek om bij weg te dromen. Verwacht een romantisch programma met het pianokwintet van Dvorák in de hoofdrol. Dit meesterwerk bundelt schoonheid en melancholie, levenskracht en speelplezier.

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Dansen als een edelman · bal musette

Zaterdag 30 september 2023 · van 10 tot 17 uur
50 euro (inclusief lunch, koffie, dranken en taartenbuffet)

In het Parijs van de jaren 1920 en 1930 werden veel cafés en brasseries uitgebaat door mannen uit de Auvergne. Ze brachten hun muziektraditie mee, die werd beïnvloed door zigeunerviolisten en Italiaanse accordeonspelers. Uit deze wisselwerking ontstonden de muziek en de dansen van het *bal musette*, dat decennialang de populairste vorm van vertier was in het Quartier Latin en op Montmartre.

Tijdens deze stage leert Elena Leibbrand je de typische dansen van het *bal musette*, zoals wals, polka, java, paso doble, marche, bolero of Franse tango. Het is niet nodig om samen met een danspartner in te schrijven. Olivier Cap zorgt voor livebegeleiding op accordeon. Zo ben je al helemaal klaar voor het *bal musette* op 26 november in de spiegel tent naast het kasteel!

Info en reservatie

Kasteel d'Ursel

Walter Boeykens Ensemble

Concert met Het Ensor Strijkkwartet en Jan Declair

Woensdag 11 oktober 2023
van 15 tot 16.30 uur en van 20 tot 21.30 uur
20 euro en kortingstarieven

Lees meer op pagina 12 en 13.

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

Concert met Het Collectief

Zondag 29 oktober 2023 · van 11 tot 12.30 uur
20 euro en kortingstarieven (aperitief inbegrepen)

De schokgolven van de Eerste Wereldoorlog laten ook hun sporen na in de kunstwereld. Een belangrijke groep kunstenaars van over de hele wereld vindt het moreel verwerpelijk om de geraffineerde tendensen van het fin de siècle te blijven volgen. Ze gaan op zoek naar een taal die dichter bij het alledaagse leven staat.

De volksmuziek is aan een revival toe, maar vooral de zogenaamde 'muziek van de straat' komt sterk opzetten: populaire genres zoals de ragtime of de tango zijn een gedroomde nieuwe inspiratiebron voor Igor Stravinsky en consumenten. En zo treedt ook de klassieke muziek de roaring twenties binnen!

Ook Janáček, Schulhoff en Bartók komen aan bod in dit wondermooie Petit Concert. Met Julien Hervé (klarinet), Wibert Aerts (viool), Martijn Vink (cello) en Thomas Dieltjens (piano).

Info en reservatie

CC Ter Dilft | 03 890 69 30 | www.terdilft.be

van 23 november tot 1 december 2023

Spiegelent
kasteel d'Ursel (Hingene)

WINTERDANS

Met
initiaties
en live
muziek!

DO
23
NOV

BALFOLK

Sophie Cavez | Cardboard Cabin

VRIJ
24
NOV

SWING & LINDY HOP

Jake Walker | DJ Leni Denorme

ZA
25
NOV

POPCORN OLDIES

Sergio & Mario live | vinyl-DJ Erwin Lens

ZO
26
NOV

BAL MUSETTE

Elena Leibbrand & La Bastoche

ZO
26
NOV

BAL POPULAIRE

De Coverband | DJ El Rubio

MA
27
NOV

BLUES

Steven Troch Band | DJ Sep Vermeersch

DI
28
NOV

SALSA & BACHATA

Pantera, Ricky Manuel & DJ Pepe live

WOE
29
NOV

ARGENTIJNSE TANGO

Tango Alegre Orchestra | DJ Mi Cielo

DO
30
NOV

ZOUK

The Zoukable Band | DJ Stijn & Léa - Dancenjoy

VRIJ
1
DEC

BALFOLK

Airboxes | Loogaroo

INFO & TICKETS

www.kasteeldursel.be

Provincie
Antwerpen

Winterdans in de spiegelent

In het begin van de 20ste eeuw was het dé attractie tijdens jaarmarkten en kermissen: de grote ronde kiosktent gemaakt van hout en canvas, met een fraai beschilderde façade als entree. Binnen vond je een ronde houten dansvloer en een podium, omgeven door spiegels, panelen van geslepen glas, pilaren, gepolierde tafels en met stof beklede banken. De spiegelent was *the place to be* voor iedereen die wilde dansen.

Deze winter komt die glorie tijd opnieuw tot leven in Hingene. Naast het kasteel verrijst een authentieke spiegelent en elke avond is er een dansfeest met initiatie en live muziek in verschillende genres. Hou je van de Europese traditie van balfolk en bal musette? Heb je al van popcorn oldies gehoord? Ben je gek op de Latijns-Amerikaanse ritmes in zouk, salsa, bachata en Argentijnse tango? Lust je liever blues, swing of lindy hop? Of gaat er niks boven een ouderwets bal populaire?

Maak je keuze, aarzel niet en reserveer alvast je plaatsen, want de ruimte in de tent is beperkt! Kan je in de winter onverhoopt toch niet komen? Dan kan je je tickets altijd doorverkopen via de online ruilbox.

KASTEEL D'URSEL
Wolfgang d'Urselstraat 9
2880 Hingene